

PROFESSIEKROONTJE Begijnhofmuseum Turnhout

De professie, ook *steding* genoemd, van een aspirant-begijn lijkt op het eerste zicht veel op een intrede in een kloosterorde. Na een proeftijd van een jaar, het noviciaat, legt de begijn geloften af volgens een plechtige ritus zoals dit ook bij kloosterlingen het geval was. Net als in nonnenkloosters wordt na het afleggen van de geloften het professiekroontje (bij kloosterlingen een bloemenkrans) op het hoofd gezet als teken van de bruid van Christus. Begijnen leggen echter geen eeuwige geloften af en ook de gelofte van armoede ontbreekt. De meeste voorwaarden tot de intrede in een klooster of begijnhof zijn vergelijkbaar. Om in het Turnhoutse begijnhof in te treden moet de postulante van eerlijke en wettige afkomst zijn, deugdzaam hebben geleefd en moet zij vrij zijn van alle waarneembare gebreken naar ziel en lichaam.

Het financieel plaatje van een begijn of een kloosterling verschilt sterk. Tot in de twintigste eeuw zijn religieuze vrouwen bij het intreden in een klooster verplicht om een bruidsschat af te geven. Ook erfenissen of eigendommen worden aan de kloostergemeenschap overgedragen. Bij de begijnen is de situatie helemaal anders. Door het ontbreken van de gelofte van armoede behouden begijnen hun recht op eigen bezit, waarover ze vrij kunnen beschikken. De postulante moet wel kunnen aantonen dat zij later door eigen inkomsten in al haar levensbehoeften kan voorzien. Zo dient zij in Turnhout in het laatste kwart van de zeventiende eeuw te beschikken over *'een rente tenminsten van vijftich gulden s'jaers die ook sal moeten besedt wesen op goede suffisante panden...'* Dit wil niet zeggen dat er in Turnhout alleen kapitaalcrachtige begijnen zijn geweest. Een minder gegoede postulante moet wel kunnen bewijzen dat ze van haar handenarbeid kan leven.

Novicen en professie

Na een periode van deugdzzaam leven mag de postulante vragen om toegelaten te worden tot het noviciaat. Na acht dagen in geestelijke afzondering wordt de kandidaat-novice gekleed als begijn. Vergezeld van de novicemeesteres vraagt ze aan de overste en de pastoor om als novice in de geestelijke gemeente aanvaard te worden. Na één jaar kan de novice toestemming vragen tot de professie. In het 'Object van de Maand' nr. 23 (april 2009) zijn postulaat en professie nader beschreven. Het kernmoment van de professie is een plechtige hoogmis. De novice wordt naar de kerk begeleid in een stoet waaraan de meesteressen en alle begijnen deelnemen en waarin de professiekroon en begijnendoek meegedragen worden. De kandidaat-begijn spreekt dan de belofte uit van gehoorzaamheid en zuiverheid. In Turnhout klinkt dit als volgt:

'Ick N. belove onsen Hooghw. Heere NNN Bisschop van Antwerpen, den Heer Pastor van desen hove ende de grootmeesteressen ende alle haere liedens wettelijke naercomelingen gehoorsaemheijdt naer den inhoudt der statuten van desen hove ende te leven in Reijnigheijdt, alsoo lanck als ick beghijntien sal sijn. Soo wildt mij Godt helpen ende de heilige Maria Moeder Godts ende alle Godts heiligen'.

De belofte wordt ieder jaar op 17 november ('Onze-Lieve-Vrouwe-Presentatie') gezamenlijk herhaald. Aan het slot van de viering wordt de intussen gewijde begijnendoek aan het habijt van de wijdeling vastgehecht en onder het zingen van 'Kom, o bruid van Christus, ontvang de kroon die de Heer U voorbereid heeft' wordt het professiekroontje op het hoofd gezet. Bij juffrouw Johanna de Boer gebeurde dit op 14 april 1941. Het professiekroontje wordt zorgvuldig bewaard en bij jubileumvieringen en overlijden gedragen. Dit 'Object van de Maand' is gemaakt van metaaldraad en heeft de vorm van een opengewerkte kroon met zilverkleurig filigraan: edelsmeedwerk bestaande uit fijne draadjes en minuscule bolletjesversiering, pailletten, blauwe steentjes en (later toegevoegde) textielen bloemen.

Met het overlijden van de hoogbejaarde Johanna de Boer op 28 januari 2002 verdween het begijnenleven definitief uit Turnhout. Grootjuffrouw de Boer lag opgebaard in haar beste habijt met het hier afgebeelde professiekroontje op haar hoofd.

Tekst: Hugo Vanden Bossche, Peter Hofland (redactie)

Foto:: Ludo Verhoeven

Turnhoutse Route voor Archief en Musea

Inventaris:

- Begijnhofmuseum, inventaris nr. B0862.
Het object is afkomstig uit het klein Begijnhof te Gent en verworven door Louis Goris.

Literatuur:

- M. Trooskens, 'De organisatie van het begijnhof', in: *Begijnen en begijnhoven*, Brussel 1994, p. 75.
- H. Vanden Bossche, *Begijnen, begijnhoven en het begijnhof van Turnhout*, Turnhout 2013, p. 46-49, 75.

Het object van de maand is een initiatief van TRAM 41. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (www.tram41.be, klikken naar Object van de Maand)

Contact: TRAM 41 - Stadhuis, Grote Markt 1, B - 2300 Turnhout

Tel: + 32 14 44 33 98 • tram41@turnhout.be • www.tram41.be

v.u.: Eric Vos, Boomstraat 6, B-2300 Turnhout, +32 14 44 33 11

